

SZABADSÁG

238-267

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Magyarországon: negyedévre 3 kor. — egész évre 12 kor.
 Külföldön: negyedévre 5 kor. — egész évre 20 kor.

Felelős szerkesztő: Kiadó laptulajdonos:
 Rudnyánszky Gyula. László József.

Egyesszám ára 4 fillér.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Debrecen, Csapó-utca. — Telefon 275.

Fölzaklatott ország.

— szeptember 1.

(gr.) „Mert felzaklatni s kormányozni más ám” — ezt mondja a költő.

Hanem a törvénytelen kormány másképen vélekedik. Kormányozni nem kormányoz, mert hiszen az ellenálló nemzet csakis törvényes kormányának engedelmeskedik, lévén a magyar nemzet szabad, ez a kormánynak csufolt ügyvivőség ellenben rabszoiga. Kormányzás helyett azon vannak, hogy a nemzeti törekvéseinek kivívásában összeforrt nemzetet megossza, háborúságot és gyűlöletet vetvén minden kis talpalatnyi földbe, a melyen eddig nyugodt öntudattal tekintettek az emberek igazságuk biztos győzelmére elé.

A régi osztrák előírás szerint működnek ezek az emberek. „Divide et impera”, ossz hogy uralkodhassál így hangzik a legkedvesebb osztrák jelszó és e szerint működnek az osztrák megbizottak, a *kakadályok*.

A hazátlan szocializmus — fájdalom — százezerekre menő részét nyelte magába az országnak. Először is ezekkel léptek egyezsége, hogy a hazafias polgárság jogos állásfoglalását megihusítsák. A nép nincs megelégedve az egyesült ellenzékkel, a nép megsemmisíti a nemzeti küzdelem táborát. Mintna a köztörvényhatóságok, a melyek között csak *kellő* (Bihar és Bács) foglaltak állást a nemzet ellen és a választó kerületek többsége nem lenne nép és hazaszeretetével nem nyomna többet a latban, mint a hazátlanság rozzant tábora!

Imé, a *nép* és az *urak* harcát hirdetik a vakmerő gonosztevők, nem vevén észre, hogy az adósságaik kiszéteséért a haza iránt való tartozásait megszakadó, szomorú alakok mily rosszul illenek a pór-vezér Dózsa György szerepébe!

A népek azonban van magához való esze, csupán a dróton rángatott hazátlanok ülnek fel a családoknak, jól tudván, hogy a *jogok* kiterjesztését — így a jó magyar hazafiaknak méltán kijáró választói-jogot is — nem a nemzet jogai ellen törő bécsi poroszloktól várhatjuk igazán, hanem azok kezéből veszik át nemsokára, a kik most is *jogokért*, a nemzet jogaiért folytatnak megalkuvást nem ismerő, elfeladást, hazaárulást nem tűrő küzdelmet.

A nemzetiségek felbujtása, egyes osztályoknak (a földtehermentesítéssel kecségtetett földbirtokososztálynak is a jobb helyzettel biztatott hivatalnoki karnak) megvesztegetése lenne a felzaklatás másik összege.

Nevetséges egy eljárás még ez is! Ki várna, ki fogadna el bármit azoktól, a ki nek kérész-életét a nemzet egyetlen lehelletével elsöpörheti! Ki fogadna el nem sokára ugyis *törvényes uton* elérendő előnyöket a nemzeti jogok feladásának hitvány árán?

A felekezetek felzaklatása sem utolsó módszere a bécsi ármanynak. De van-e becsületes felekezet, mely az alkotmány romjain óhajtaná magasakra emelni egyházát?

Rágalmazó szenyessiratok, tajtékzó hírlapi förmedvények nincsenek hatással a nemzetre. Összetartunk a nemzeti harcban és a győzelem közelgő napja adja vissza a nemzetnek ugy eltírott szabadságát, mint felzaklatott nyugalmát, a merénylőknek azonban e napon üt a megszügyenyülés és a megtorlás órája!

A nagy válság.

— szeptember 1.

Fejérváry Géza báró miniszterelnök tegnap reggel nyolc órakor a nyugoti pályaudvarról Bécsen át Ischlbe utazott. Fejérváry Géza báró miniszterelnök kíséretében volt Károlyi György gróf képviselő, a kiról a lapok ismételtén megirták már, hogy a király személye körüli miniszterségre kiszemelték.

A miniszterelnök pénteken reggelre érkezik Ischlbe és délelőtt megjelenik a király előtt. Természetes, hogy a miniszterelnök a helyzetről tesz jelentést a királynak. Hir szerint ezen az audencián olyan megállapodások jönnek létre, a melyek a kormány legközelebbi ténykedésére vonatkoznak, tekintve, hogy a képviselőház megnyitásától immár két hét választ el bennünket.

Az ügyvezetők tegnap a királyi meghívó vétele után rendkívüli minisztertanácsot tartottak, melyben minden eshetőségre faüllvizsgálat alá vették ugy a kibontakozást, mint a munkaprogrammot. Hogy mit várhat az ország Fejérváry legujabb utjától, az legjobban kiderül abból, hogy az egyik ügyvezető miniszter is így nyilatkozott tegnap:

— Azt hiszem, mi április előtt nem hagyhatjuk el helyünket.

*

A politikában nagy fordulatot várnak mindenfelé. Fejérváry utazása is ezt látszik igazolni, de viszont az ellenzék vezére, Kosuth Ferenc is visszatért politikai hivei közé, Budapestre.

A császári fődarabont ischli utazása, szerzett értesülésünk szerint, arravaló, hogy a kormány az ellenzék erőteljes és szívós akciójával szemben megkezdje azt az irtó harcot, amelyről félhivatalos szócsöveken át annyit rebesgettek. Beszélnek a beavatottak: az amugy is leszállított állami kiadások teljes redukálásáról, beszélnek arról, hogy —

amint lapunk leguóbbi számában szálló hír gyanánt már közöltük is — beszüntetni szándékoznak a képviselői fizetéseket is és beszélnek főképp — ezt már aztán nyílt fenyegetés gyanánt — az *új választásokról*, a melyek alig ha maradnak el. Mindezt Fejérváryék, ugy látszik a tegnapi minisztertanácsoson bőven megbeszélték és ma megerősítésre vitte a terveket a császár elébe a táborszernagy is.

De az ellenzék sem marad tétlenül: egy két nap mulva ott is nagy jelentőségű tervek megbeszélése várható. Mint kiemelkedő eseményt említik, hogy mozgalom késül a függetlenségi párton különösen az *általános választói jog* kérdésében.

*

Bécsből jelentik, hogy Fejérváry Géza báró odaérkezett és a magyar miniszterium házába hajtattott. A miniszterelnök ott a felség személye körüli miniszterium ügyeiről tétetett magának jelentést.

Délután Fejérváry Révy Ferenc miniszteri tanácsossal Ischlbe utazott s holnap, pénteken járul a király elé. Fejérváry vasárnap tér vissza Budapestre.

Hogy Fejérváry igen ravasz ügyekben utazhatott Bécsbe és Ischlbe, bizonyítja az is, hogy a tőzsdén külföle bécsi hírek keringtek. Késő délután arról beszéltek, hogy a király Széll Kálmánt táviratilag Ischlbe rendelte. E hír következtében az értékpapírok ára 3—4 koronával emelkedett. A hirt még nem erősítették meg.

A kamara közgyűlése.

Debrecen, szeptember 1.

Tegnap délután tartotta a kerületi és kereskedelmi és iparkamara a nyári szünet után első közgyűlését, melyen Szabó Kálmán elnökölt, előadók voltak: Szávay Gyula titkár és dr. Rác Lajos fogalmazó.

A napirend elején az elnöki előterjesztések során jelentést tett az elnökség a kereskedelemügyi miniszteriumban beállott változásokról, Hieronymi bucsuleveléről és Vörös László beköszöntőjéről. — Ugyisintén Sztérenyi Józsefnek államtitkárrá történt kinevezéséről.

A törvényhatóságok és a kamarák közötti gyakoribb és bensőbb érintkezésre, a kamarák és ipartestületek közti szorosabb kontaktusra, az ipartestületeknek a kamarák útján a keresk. miniszteriumnál érintkezésére vonatkozó ministeri rendeleteket a közgyűlés helyeslőleg vette tudomásul.

A közhatóságok nyomtatvány szükségletei beszerzésének decentralizálását már rég kívánta a kamara; most ez teljesült.

A csődönkívüli kényszerregezés kérésének törvényes rendezését a kamara sürgős szükségnek mondotta ki.

A kamara kerületben ez évben rendezett ipari vándortanfolyamokról szóló jelentés

szerint tartatott összesen 7 tanfolyam, ebből 3 szabó és 4 cipész ipari. Ezek voltak:

Karcagi cipész 19 résztvevő cipész iparossal.

Szatmárnémeti-i cipész 14 résztvevő cipész iparossal.

Nagykárolyi cipész 19 résztvevő cipész iparossal.

Jászberényi cipész 18 résztvevő cipész iparossal.

Törökszentmiklósi szabó 18 résztvevő szabó iparossal.

Szatmárnémeti-i szabó 10 résztvevő szabó iparossal.

Karcagi szabó 16 résztvevő szabó iparossal.

A tanfolyamok, a miniszteri szakellenőrök szerint is igen eredményesek és hasznosak voltak.

Ezenkívül háziipari vándortanfolyamokat is rendezett a kamara. Ezek voltak: a *szolnoki*, melyen a szalma és sásfonást tanulta 28 tanítónő, kik azt iskoláikban fogják tovább tanítani; *kökényesi* tanfolyamon 24 férfi tanító tanulta a kosárfonást; *debreceni* műkedvelők (tanítónők, tanítónőképző növendékek stb.) részére rendezett 3 hónapi tartó *szalmafonó* tanfolyam, melynek 16 növendéke van. Mindhárom tanfolyam igen szép eredménnyel zárt.

A *céglajstromokban* nagyon sok oly cég szerepel, melyek vállalatai rég megszűntek, ily cégek holt teherként, a lajstromok használhatóságát nehezítik. A megszünt vállalatok cégeinek töröltetését az egész kamara kerületre kiterjedőleg, nagy munkálattal végrehajtja a kamara kieszközölni. — Ezzel kapcsolatban a saját cégkimutatásait modern, törzskönyvi kataszter alakban rendezte.

A *számvérvő bizottság* jelentését mely szerint az illetékek és pénztár ügyek teljesen rendben kezeltetnek, a közgyűlés helyesítőleg elfogadta.

Az ügymenetről beszámoló titkári jelentés után a kamara előterjesztéseire tett miniszteri intézkedések hirdettek ki. Így közhatalu utitást eszközölt ki a kamara az *időszaki távbeszélő* állomások előfizetési és használati feltételeire. Több rendbeli, jelentős gép és pénzlaku *államsegélyt* eszközölt ki a kamara kerületbeli vállalatok részére.

A közös bizottságnak az *iskolai tandíj mentességi* ösztöndíjak adományozására vonatkozó és már lapunkban is közölt intézkedését a közgyűlés helyesítőleg vette tudomásul.

Az 1906 évi *költségvetést* 79300 koronával és 76944 koronával kiadásos állapította meg a közgyűlés. Az illetékek lesmarad 3 és fél százalék.

A lehetetlen vallomás.

— André Picard. —

Megmondtam s a mellett maradok, mondá Jacques fejét felemelve, nem folytatom tovább. Underodom már naponta egyik hazugságot a másikra, egyik aljasságot a másikra tetőzni. Utójjára is véget kell vetni. Elvégre néked is meg kell értened . . . Barátja vagyok, igaz barátja s szeretem őt. Ő is szeret engem; rám bizza titkait s a gyauu legkisebb árnyékával sem illet. S épp ezért még gyávább, még megvetendőbb, a mit cselekszem.

A nő felkelt s keskeny, fehér kis kezét a beszélő vállára tette. A gyengéd érintéstől, mely bizonyos fölényt látszott rá gyakorolni, összerendezett.

— Hallgass ide, mondá hideg, kimért hangon, mely annál inkább hatott rá, mi néln nyugodtabban csegett. Tudod hogy mit mondtam néked s a mit kimondtam, azt megteszem mindig, mindig. Ha elhagynál, akkor . . .

— Hallgass, kérlek, esdekelt a férfi, hallgass el!

— Mindent el fogok néki mondani! Emésztő borzalom futotta végig a férfi tagjait, azután gyorsan mormolá:

— Nem fogod megtenni, nem engedem! Ott állt a fiatal asszony előtt s annak kiesiny kacóit szorongatta. A gyűlölet olyan tűzével nézett rá, mintha őrzöngös szállta

Megválasztotta a kamara a törvényhatóságok *ipartanácsaiba* küldendő képviselőit.

Egy Tiszaroffon létesítendő *kender készítő gyár* és egy Nagyszöllősen létesítendő *agyagipari gyár* ügyében tárgyalt a közgyűlés és azokat kívánatosnak látja.

Nagyszámu *ipariszaksteru és iparjogi kereskedelmi jogi* kérdésben adott még a kamara hatóságoknak véleményét. Magánosoknak tájékoztatást.

Több *vásárendelvényezési helypénzdíj szabályzati, házaláseltiltási, hus ármegeállapítási* ügyben adott vélemény után az iskolák és tanfolyamok *segélykérvényeit* intézte el a közgyűlés, melyen a kamara helybeli tagjai és a vidéki kultagok és levelezőtagok is nagy számmal vettek részt.

Egyház és iskola.

Értesítés. Az Abeles-féle polgári és elemi leány iskolában a jövő tanévre való beiratkozás naponta d. e. 10-12, d. u. 3-5. fogadtatik el.

Beiratás a nőegyleti árvaház iskolájába. A debreceni jótékony nőegylet árvaházi iskolájába a beiratások szeptember 1. 2 és 3. napján lesznek. A hat osztályu leányiskolát mindazon szülők figyelmébe ajánljuk, akik a Péterfia végén, messze látnak az iskolától.

A kegyesrendi róm kath. főgimnáziumban a beiratások szept. 1 és 2. napjain délelőtt 9-12 óra és délután 3-5 óra közt történnek, úgy, hogy a helybeli katolikus tanulóknak 1 én d. e. és d. u., és 2 án d. e.; a helybeli más vallásu és vidéki tanulóknak pedig 2-án d. u. és 3 án d. e. iratnak be. Az érettségi írásbeli vizsgálatok szept. 6 és 7 én, a szóbeliek szept. 11 és 12 én tartatnak meg. — Igazgatóság.

Tollhegyen.

Karcolatok.

— szeptember 1.

Fejérváry báró urnak nincs pénze. Éppen azért — ha már nem lehet Fejérvárybankókat nyomtatni — egyszerűen visszatartja a vármegyék segélyezését és (itt, itt van a szörnyü veszedelem!) a képviselői fizetéseket.

volna meg, megölni, megsemmisíteni azt az asszonyt. Az pedig szelid mosolylyal, gyöngédséggel, amely erősebb volt az ő egész erélyénél. Mosoly áradt elragadóan halvány arcáról, ibolyakék szeméből, melyek a szemtől számorosan, halványan ragyogtak és ajkáról, melyen a legnemesebb érzélem látszott honolni.

— Hallgass meg, szólt a férfi. Ő férjed s többre bízul az egész világnál: jó hozzád és mindened neki köszönheted. Honnan akarnál, honnan tudnál annyi bátorságot, annyi erőt meríteni, hogy neki akkora fájdalom okozz?

De szemében ott látta a megmásíthatatlan elhatározást, férjének bánatot szerezni, csak azért, hogy szenvedjen. S meg mindig mosolygott, mint egy démon.

— Nos, eljössz holnap? — kérdezte végre a fiatal asszony.

— Nem és nem! S miután minden áron akarod, hogy férjed mindent megtudjon, megkimélam őt attól a fájdalomtól, hogy te ajkaidról hallja, mint esaltad meg. Magam fogok neki elmondani mindent, mindent . . .

De alig ejté ki e szavakat, melyek színe önkénytelenül rebentek el ajkáról, megdobbant azok rettenetes tartalmától.

— Nem rossz gondolat — veté oda hangul az asszony. Aztán némán pillantottak egymásra.

Cursol pedig belépett a szobába.

Mért ne tenné meg azt Fejérváry báró? A saját és ügyvivőtársai fizetését ugyanis nem tartja vissza. Lesz számára kincstári szén, kincstári kanál, a mennyi csak kell. A kakadály-pártot pedig majd kisegíti, kit üzletecskével, kit pedig a rendelkezési alappól.

Szenvedjen az egyesült ellenzék. Az Andrássyak, Zichyek, Bánffy, Apponyi, Justh Gyula és a többiek máris úgy megijedtek a szigorú rendszabályoktól, hogy hanyat-homlok sietnek a meghátrálással.

De hátha majd a kormányra jutott törvényes többség szünteti meg a törvénytelen többség nyugdíjacsakját?

Akkor kérddhetik majd egymástól, hogy mért ették meg a békát — ingyen?

A japánok a békéltetés alkalmából kikötték maguknak bizonyos tengerpartok mentén a halászatú jogot. A tönkre vert oroszok beleegyeztek ebbe is.

De vajjon legyőzött nemzet vagyunk-e mi magyarok, hogy békén kellene törnünk Ausztriának a magyar közélet minden zavarosában való szabad halászatot? . . .

Félkézkalmázkodtak,
Mindent elkezeltek,
Erőskézből, bolond kézből
Béna kézzé lettek!

NAPI HIREK.

NEY DÁVID.

— szeptember 1.

A magyar művész világot rendkívüli, mondhatni pötolhatatlan veszteség érte. A magyar dalművészet egyik legelső művelője, a világszerte híres hangu és nagytudású énekművész Ney Dávid a magyar királyi operaház tagja váratlanul elhunyt.

Ney Dávidnak a halála nemesak itthon, hanem a külföldön is mély részvétet fog kelteni. Csodálatos csengésű hatalmas basszus hangjának meghallgatására és a páratlan énekművészetében való gyönyörködésre külföldről is sokan látogattak el.

— Kedvesem! — szólt az asszony legszelidebb hangján. — Jacques barátod egyedül óhajt véted beszélni . . . Nem akarnálak benneteket zavarni, majd távozem.

— Valóban? — szólt Cursol meglepetten. — No de azért várj egy kissé, Bella! Bella azonban kivonta kezét Cursol kezei közül, melyek gyengéden, szeretettel fogva tartották s kiosont. Férje sóváran tekintett utána, majd komolyan, szinte ünnepiesen Jacquesre nézett.

— Magunkra volnánk! — mondá — Valóban volna valami mondani valód? Igen? Fontos dolog? Rád vonatkozik?

— Reám vonatkozik? — ismételte Jacques remegő hangon s a szó égeite forráit.

Fogva érezte magát; fogva saját szavai és valami kényszerűség által, mely minden veszély mellett, melyet magában rejtett, ki kerülhete lennek tünt fel előtte. Végzetlen gyávasága azonban egyözhethetlenné látta az akadályt, mely elhatározásának teljesítése elé állott.

A félelem megbénította őt. — Nos, barátom, én hallgatlak, — szólt Cursol, — miközben kényelmesen hátradőlt karosszékeében s egy cigarettára gyújtott.

Ez a bizalmas, szinte családias helyzet még nagyobb zavarba ejtette Jacques. A lelkiismeret mardosó kinjaitól győőrtve nézett Cursol okos, mély tekintetű szemébe. És hirtelen elhatározta elhalsztani a dolgot.

Budapesti operába. Alig is van nevezetesebb külföldi operaház, melynek igazgatósága elbódítani nem akarta volna tőlünk ezt a kiváló művészt, aki azonban mellőzte a fényesebbnél fényesebb ajánlatokat és haláláig megmaradt magyar művészeknek.

Ney Dávid betegségéről és haláláról következőket jelenti tudósítónk: A művész ezelőtt hat héttel Reichenhallba utazott feleségével, majd Ischlebe ment, e honnan hét-főn tért vissza. Tegnap délelőtt ellátogatott az operaházba, a hol kedélyesen elbeszélgetett művésztársaival. Egyszerre azonban rosszul lett, s ájultan esett össze. Irsai Arthur tanár, az operaház orvosa hamarosan magához térítette a művészt, a ki saját lábán ment Andrassy-ut 43. szám alatti lakására.

Délután ismét mellszurásról panaszkodott, a mire lefeküdt. Ágyához elhívták Irsai, Hirschler tanárokat, s dr. Farkas Dániel háziorvost, a kik szenvedése csilapítására három injekciót adtak. A művész erre jobban lett, s nyugalomban töltötte az éjjelt.

Tegnap reggel 6 óra után felkelt s kávét kért a melyet elfogyasztva így szólt: „Ejnye de jól esett!” Alig hogy ezt kimondta, hátrahanyatlott s pár pillanat alatt kiszivedett.

Halálát özvegyén: Waisz Annán kívül négy gyermeke: Hermina az operaház tagja, Leona a lipesei opera tagja, Izsák és Etelka gyászolják.

A nagy művész temetése valószínűleg vasárnap délelőtt 10 órakor lesz az operaház elcsarnokából, a melynek ormára kitűzték a gyászlobogót.

Debreceni pereg.

— szeptember 1.

Már csakugyan lesz valami a debreceni menzesszabályokról.

Az alapítók összehozták. Hivjatos menzesszabályokról a mentő-ügy megmentésére!

Jóbarát (a gyászoló az özvegyhez): Bojassza meg, hogy hívás nélkül eljöttem a temetésre, de mint régi barátok megegyeztünk abban, hogy megemlégünk egymásnak a temetésére.

abban a be nem vallott reményben, hogy valami előre nem látott körülmény megkíméli majd a beszédét. Ez kevésbé lojalisnak, de könyörületesebbnek mutatkozott előtte.

— Ah, hisz nem oly sürgős, — mondotta vontatottan.

Azután csevegni kezdtek. Egyszerre csak elkerülhetetlenül tolt a kérdés Jacques ajkára:

— Boldog vagy, barátom?
— Boldog? Persze, hogy boldog vagyok; kétségkívül, — válaszolt Cursol csodálkozva. Mióta nő vagyok, tudom csak igazán, mi az a boldogság. Oly tiszta, fenékes, földöntúli öröm az... Tudod a házasság szerelme... Ej, de hisz ezt te fel nem foghatsz... Hogy ezt megérthesd, meg kell... meg kellene, különben is meg kellene már nősnöd!

— Ah, — mormogá halkan Jacques s a helyzet kesernyés kómikuma felindulása ellenére is mosolyra készítette, megnősnödni! Nincs elég bizalmam az asszonyok hűségében.

— Természetes! — szólt Cursol; vártam ezt a feleletet. Az aglegények beszélnek úgy, a kik nem hisznek senkiben és semmiben. Szerencsétlenek! S ritka hévvel egy dithyrambosz éneklésbe fogott az asszonyi hűségről.

— Ez valóban mind igen szép és jó, — szakította meg Jacques, kinek az egész jelenet nevetséges volt s már már elviselhetetlen kezdett lenni. De melyik asszonyról

Özvegy: Igen köszönöm. Férjem oly jószívű volt, hogy Önnek szívesen átengedte volna az elsőséget.

A nazarénus érdekes alak, mert semmit, vagy csak nagyon keveset tud róla a nép. Egy jámbor Debreceni polgár, ügyes nemzetgazdász — mert soha sem költ többet, mint amennyije van, ami a ritka erény és azonfelül nagy dinnyeszakértő, lement a kenyérből, hogy jó görög dinnyét vegyen. — Nemzetgazdasági elvei megtanították arra, hogy mindig előre tudja, mire mennyit szabad költenie. Költségvetésén az az napi dinnyére 25 krajcár volt följegyezve, tehát számára minden alku fölösleges volt. Megáll a dinnyés kofánál:

— Hogy ez a dinnye?

— 30 krajcár.

Fölveszi a másikat:

— Hát ez?

— 35 krajcár.

Leteszi a dinnyét és szó nélkül megy tovább.

— Ne menjen hát! Mennyit ad érte?

Már ekkor a másik halomnál alkuszik, hanem a dinnye, melyet az egész halomból legjobbnak tart megint drágább 25 krajcárnál. Hiába kiált utána a kofa:

— Hová siet? Hát szóljon még egy szót! Mit ad érte no?

Már a szomszéd rakás dinnye előtt áll emberünk.

— Hogy ez a dinnye?

Szerencsése van:

— 25 krajcár.

Szó nélkül fizet és megy. A három asszony pedig összenéz:

— Tudják e kentők, hogy ez miféle embőr? — kérdi az egyik.

— ???

— Hát ez nazarénus! Én tudom! Azok ilyenek!

Előítélet.

— szeptember 1.

Kossuth Ferenc nyilatkozott ismét egy bécsi újságíró előtt a magyarországi helyzet alakulása felől.

Nyilatkozata igen élénken tükrözteti vissza a nemzet hangulatát, mely oly erővel tart ki jogos követelése mellett, hogy avval szembeállani valóban lehetetlenség. De nem ez az, amit a vezér szavaiból ki akarunk emelni. A nemzeti akarat nagy erejének ugyanis tudatában vagyunk és Kossuth ezzel csak a hazafias lelkesedést állapította meg.

mernék egész bizonyossággal állítani, hogy tényleg hü?

— Nos, például az enyémről is, — magyarázta Cursol.

Szuttal gonosz, bosszantó mosoly ült ki Jacques ajkára, mosoly, mely sehogy sem illett oda.

Cursol meglepetten, bizalmatlanul nézett rá.

— Miért nevetesz? Nem szeretem, ha ilyen dolgok felett is nevetnek. Bosszant és izgat. Hallod Jacques?

Jacques eleinte hallgatott. Keserűség töltötte el szívét, melle hevesen zihált s lélegzetet is alig tudott venni. Azután tört szavakkal dadogta:

— Nevetek... nevetek... mert... Ej, ti házas emberek mind egyformák vagytok. Különben is ki kezkesedik róla, hogy feleséged?...

— Hogy ki kezkesedik róla? ... Ha, ha ha... Nekem nem kell bizonyíték — felelő Cursol.

S mégis valami nyugtalanság fogta el. Felemelkedett helyéről s fel alá járkált a szobába.

— Ha mégis megtörtént volna? — dörmögte halk, reszkető hangon — ha mégis hűtlen volna! Mi bajod van ma velem, Jacques? ... Miért is kinzsz annyira? Elég volt ebből.

Jacques hallgatott. Ó, az a kötelezettség, melyet magára vállalt, hogy mindent

A nyilatkozat utolsó pontja az, mely különösen jellemző a helyzet okára nézve és mely a legvilágosabban tárja elénk a béke akadályát.

„A királynak bizonyára kívánnia kell, hogy a békét loyális alattvalóival ismét helyreállítsa. E cél elérésére az uralkodónak csak előítélettel kell szakítania, amelyet jogosulatlanná tett az idő és a zsoldos hadsereg átváltozása néphadsereggé.”

Ebben a mondatban nagy igazságot mond Kossuth Ferenc Nagy és fájdalmas igazságot.

Megmondta benne, hogy a mai hadsereg nem az uralkodó hadserege, hanem a nemzeté. Hisz más viszonyok voltak néhány évszázaddal ezelőtt, midőn a hadsereg azé volt, aki elfogadta, fizette, tartotta. Akkor persze úgy vezethette és vezényelhette az illető a hadsereget, ahogy akarta.

Csak hogy azóta nagyot fordult ám a világ! A magyar hadseregre csak egy valaki mondhatja, hogy az „én hadseregem”. Ez az egy valaki pedig nem más, mint a magyar nemzet, amelynek soraiból kikerül a hadsereg, amely tartja és fizeti a hadsereget.

A viszonyok változásáról azonban, úgy látszik, nem akar tudomást venni a korona és még mindig csak azt hajtogatja, hogy: csak az „én hadseregemet” ne bántásatok. De nem úgy a nemzet. Hosszu hallgatás után már az is érvényesíteni akarja természetes jogait. Akarja, de nem tudja. Utját állja az az említett előítélet, melytől nem tudnak Bécsben szabadulni.

Hogy ez a rendellenes ellentét nemzet és királya között, mire vezet, mutatják a január óta történt események. Kár volna ismételní. Fájó betűkkel vannak mindnyájunk szívébe vésvé.

Bármennyire fájjanak azonban nekünk, bármily káros hatással legyenek a mi hazánkra — ez mind nsm tudja megindítani a korona szívét, hogy megtegye, amit kérünk, követelünk.

Neki többet ér egy jogosulatlan előítélet, mint egy hü országának boldogsága!

— Szeptember elseje. Vége a nyárnak, itt az ősz, az eső elmosta a nyarat, a hőséget, a port. Olyan melegségben, melyet a nyáron kellett városunk lakosainak átszenvedni, emberemlékezet óta nem részesültünk.

Az üdülők vissza térnek mindnyájan mintegy varázsütésre nyáritartózkodási helyeikről, főleg kinek gyermekei vannak, mert most már megkezdődik az iskolába járás. Jön most a könyvkereskedők, könyvkötők

el fog mondani, rendkívül gyötörte! S csak úgy találmra vetette oda:

— Ejh, hisz én csak egy általánosságban gondoltam... Különben lásd, az ember mindenhez hozzászokik.

Félénk, lopott pillantást vetett barátjára, kinek arcán a gondnak s reménynek sajátos keveréke az ébredő gyanút sejtette. Cursol elhalványodott: egy pillanattal habozott, azután vad türelmetlenséggel megragadta Jacques kezét.

— Miért gyötörsz?... Te, éppen te — a barátom? — Miért akarsz nekem fájdalmat okozni? — hebegte megindult hangon. — Ugy látszik, tudsz valamiről!... Jacques, beszélj, te tudsz valamit, a mit... En kitalálom, látom... No rajta, beszélj!... Kényszerítelek!

Jacques megdöbbsent; érezte, hogy beszélnie kell, — a lehetlent megvallani! Minő egyszerű lett volna így szólani:

— Igen, megcsal; ő, a te hü feleséged, velem — a te barátoddal.

De éppen most, követlenül a vallomás előtt, újra elfogta a félelem, az izgatottság, a minőt csak a gyilkos érezhet, mikor áldozatát megragadja és megöli. S ugyanekkor mély, szegény, agyonkínzott ember iránt, a ki olyan közel hajolt hozzá, hogy érezte forró lehelletét. S mikor száraz ajkai már már szólásra nyíltak volna, hirtelen egy benső, szinte idegen hang csendült meg fü-

szüretje, ki és betolong a gyermekcsereg ki magában, ki szülei kíséretében, azzal a tudattal azonban, hogy most már ismét egy osztálylial előbb rukkoltam s ez a tudat bizonyos önhittséget önt a gyermeki naiv lélekbe. Majd eljön a beiratkozás ideje is s a tanító és tanár urak alig győzik a munkát, mert minden tanuló rajta van, hogy mielőbb fellegyen az iskolába véve, a szülők pedig boldog reménységgel bocsátják gyermekeiket a vándor utra, melyet most újra tíz hónapra keresztül folytatni fognak. Rábízzák őket a tanítók gondos vezetésére, hogy majd idővel az a sok nehezen megkeresett összeg, mely ilyenkor a gyermekek nevelésére kiadatik, gyümölcsöző és eredmény teljes legyen. Szívvel kívánnak a tanár és tanítói uraknak sok türelmet és kitartást, legyenek a gondjaikra bizottakkal szemben elnézők, de következtetések is s így nem marad az ő hájok sem majd el a rájuk parancsolt sok jószágért.

— **Tolnai Kornél bucsuja.** Tolnay Kornél volt a debreceni üzletvezető tegnap délután bucsuzott el az üzletvezetőség tisztikarától a bucsuzási ünnepélyen ritka melegsérettel és nagyrabecsülését nyilvánította a tisztikar, a melyet a távozó iránt érzett. A bucsuzása pályaudvar ez alkalomból pompásan feldíszített II. osztályú várótermében folyt le. Déli egy óra után érkezett oda Tolnay Kornél, és kihez dr. Bacsinzky Vladimír főfelügyelő nagyon szép beszédet intézett. Meghatottan válaszolt a bucsuzóknak Tolnay Kornél s kijelentette, hogy a tisztviselők rokonszenvét és szeretetét örökre a szívébe zárja. Majd kérte, hogy tartsák meg jó emlékében. Tolnay Kornél a délutáni gyorsvonattal utazott el Budapestre.

— **Harmincéves találkozó.** A ref. kollégium szeptember hó 5-én, mint már megírtuk, ritka szép találkozóval lesz színhelye. A ref. kollégiumban ezeltől 30 évvel elértéget tett tanulócsoporthoz gyűlnek egybe egy kis időre. Az akkori pályatársak nevében Dr. Erdős József theol. dékán, Oláh Károly városi tanácsnok és Dr. Somogyi Zoltán készítik elő a találkozást s hozzájuk már többen bejelentették, hogy családjaikkal együtt megjelennek Debrecenben. Harminc év előtt 67-en voltak a lematurozott ifjak, kik most boldog család apák. Most már tizennégygyel

leiben, tulzajongva szívének aggodalmas, hangos dobogását.

— Miért kellene megtörténnie? Miért? Miért kényszerítsem Culsolt, hogy lánson és szenvedjen? Hogy, miben rejlik annak a kényszerítő kötelességnek az oka, hogy barátom boldogságának gyilkosává legyek? Minő káosza gondolatoknak, mily ostoba érzelmeknek akarok engedelmessékedni? Hiszen semmi sem kényszerít arra, hogy barátom szívén sebet üssek.

Tulajdonképpen semmi!... Először látta be ezt világosan. Megkönnyebbült s szorongó keble újra dagadni kezdett. Kedélye mintha lidérenyomástól szabadult volna meg.

Mindez csak egy szempillantásig tartott. Eltolta magától barátját, ki még mindig erőseu feléje hajolt s nevetve mondá:

— No, no, hiszen csak úgy példaképpen említettem. S hirtelen újra késznek érezte magát, a csalást, a mindennapi hazudozást s aljasságot folytatni.

Néhány perc múlva, midőn Culsolné a szobába lépett a két férfit nyugodtan, elmerülve látta egymással csevegni. Gyűlöletes pillantást vetett Jaquesra, ki szégyenkezve s megalázva a földre szegezte tekintetét; azután odalépett férjéhez, ki boldogan s bizalommal nézett feléje. S Belia talányszerűen, félig megvetőleg mosolygott.

kevesebben vannak, mert a halál ragadta el közülök a hiányzókat. A találkozó az akkori tanárok közül Tóth József, Nagy Elek, Géressy Kálmán és Kovács János is megjelennek. A ritka szép alkalomból a Debrecenben lakó pályatársak minden lehetőséget elkövetnek, hogy a körükbe érkező vendégek jól érezzék magukat.

— **A vasuti előléptetések.** Félhivatalos lapok hozták, hogy az államvasutaknál nagy kinevezések és előléptetések lesznek. Elmúlt már augusztus és semmi hír. — Sőt még szeptemberre is alig lesz valami. — Bizony kár volt előre a várakozást és reményt felcsigázni és most halogatás által az elégedetlenséget mesterségesen fokozni.

— **A városi óvodák megnyitása.** Debrecen városában lévő összes óvodákat szeptember hó 1-én nyitják meg. Az apróságok után fizetendő évi díj 6 korona az egész esztendőre.

— **Végh Gyula itthon.** Végh Gyula főkapitány szabadságideje letelvé, tegnap hazaérkezett és hivatalát ismét elfoglalta.

— **A debreceni kulturpalota.** A szász Csokonai ünnep alkalmával a városi múzeumok és könyvtárak felügyelőségének kiküldötte tudvalevőleg kijelentette, hogy a debreceni kulturpalota 100 ezer korona állami segélyben részesül. Ez annak idején nagy örömet keltett mindenfelé. Tegnap a felügyelőség leiratot intézett a városhoz, hogy a 100 ezer koronát a jövő évtől kezdődőleg 10 ezer koronás részletekben folyósítsák. A tudományos intézmény felügyelősége egyben sürgeti a kultur palota terveit és kéri felterjeszténi.

— **A világ állatorvosai Debrecenben.** A hortobágyi pusztán mindenfelől csalogatja hozzánk az idegeneket. Alig, hogy az angolok eltávoztak tőlünk, újból idegenek érkezését jelentették be Kovács József polgármesternek. — Szeptember első napjaiban Budapestén a világ minden részéből kongresszusra gyűlnek össze az állatorvosok. A kongresszus után mintegy száz állatorvos Debrecenbe érkezik, hogy a Hortobágyot megtekintse. — Tegnap Gálos Kálmán, az idegen forgalmi vállalat főtitkára megjelent Kovács József polgármesternél és tudatta vele, hogy a világ állatorvosai szeptember hó 9-én érkeznek. Az érkezők között az öt földrész minden helyéről lesznek idegenek, a kik a hírneves pusztát látni akarják. A hivatalos programját a kirándulásnak így állították össze: Szeptember 10-én utazás a hortobágyra. Ott a város reggelire látja szíves vendégeül a kirándulókat Majd megtekintik az összes látnivalókat s délben ebédelnek. A kora délutáni órákban visszatérnek Debrecenbe s kocsikon a pallagi gazdasági intézetbe rándulnak ki. Másnap elutaznak.

— **A tifusz.** A hastifusz egyre veszedelmesebb jelleget ölt. Tegnap is újabb négy esetet jelentettek be. Az eddigi megbetegedések száma a százat is meghaladja.

— **A csapókert jubileuma.** A már már egész külvárosi jelleget öltött Csapókert most érte el fennállásának százötvenedik évfordulóját. — Ezt a nevezetes alkalmat a kertészbéli birtokosok jubileumi ünnepel ülik meg. Szombaton este fog lefolyni az érdekesnek ígérkező ünnepély. Közreműködik a munkásdaloglet, melynek diszelnöke, Janosy Zoltán ev. ref. lelkes ünnepi beszédet tart, szólni fog dr. Varga Lajos, az egyes énekszámok közt pedig műkedvelők szórakoztatják a közönséget. Már készül a vendégek befogadására szánt, az iskolaépület

mellett levő 52 méteres sátor. — Lesz laci-konyha, tea és kávé. A beléptidij rendkívül olcsó, 60 krért kapnak a vendégek vacsorát, félliter bort és savanyuvizet. Nagyon sokan készülődnek erre az ünnepélyre, amelynek sikere immár kétségtelen.

— **Hajza a csavargók után.** Az éjjel a csavargók rendes buvhelyein a rendőrség letartóztatta Szakács Ferenc, Vajta Emma, Reiz Miklós, Somogyi István és Ludman Róza hely és foglalkozás nélküli egyéneket.

— **A Munkás Daloglet működő tagjait** felkérjük, hogy a ma esti gyakorló órában pontban fél 9 kor teljes számban szíveskedjenek megjelenni Főpróba és fontos megbeszélni valók okvetlenül szükségessé teszik a teljes számú és pontos megjelenést. — Az elnökség.

— **Szerencsétlenség.** Tegnap a márgépjavitó műhelyben baleset érte Kovács Lajos esztergályost. Munkaközben a készsorító csavarja meglazult és a balkezefejét összevágta. A súlyosan sérült munkást dr. Kenyeres Elek pályaorvos részesítette első segélyben és a lakására szállította.

— **Ney Dávid hangja.** A tegnap elhunyt művészettel történt. Ney Dávid az egyik próbán gkátát énekelt, miközben hámulatos magas hangot adott ki. Csudálkozva kérdezte valaki:

— Hát azt a hangot hol vette?

A mestert nem lepte meg a kérdés. Furcsa zsargonjával nagy nyugalommal felelt:

— Hol vettem? Ez van nekem.

— **A családias tenorista.** Rómából jelentik: Miután Bertille Nella kisasszony visszatért szüleihez Bonci oldala mellől, Boncinak, a leányszóktető tenoristának első dolga volt, hogy intézetben levő gyermekeiket meglátogassa és egészségi állapotuk iránt érdeklődjék. A jó apa aztán játékszereket, bábúkat adott a gyermekeknek. A kaland után most ezzel foglalkozik a tenorista, no meg az újságírókkal, a kik egymásután keresik fel, hogy meginterjúvolják a szóktetés ügyében. S Bonci nyilatkozik és hivatkozik arra, hogy őt tiszta szándék vezette, mert ő oly egyszerű ember, hogy még írni is alig tud, sőt majdnem azt lehet róla mondani, hogy analfabeta. Ezuttal Bonci tényleg igazat is mond, mert Bonci, aki cipőfoltozó volt s a dikics mellől került a világot jelentő deszkákra, a nevét tudja csak leírni helyesen.

— **Kedvezményes vasuti jegyek a fürdőkhöz.** A kereskedelemügyi miniszter azt tervezi, hogy a magyar fürdőkhöz egész olcsó vasuti menetérti jegyek kiadását fogja elrendelni. Ezen jegyeknek két heti érvényességük lesz s nemcsak fürdőink látogatottsága, hanem turisztikánk fejlődése szempontjából is, bizonyára üdvös hatást fognak gyakorolni.

— **Tűz a külsőségen.** Tegnap este az Ispótyalapon tűz volt. — Egy karámborult lángba s a tűz fenyegette a közel levő épületeket. Telefonon értesítették a tűzoltóegységet, amely azonnal kivonult, de már akkor a munkások eloltották a tüzet s így elejé vették a veszedelemnek. A kár jelentéktelen.

— **A kézügyesítő tanfolyamon,** melyen a jelen tanévben papír, agyag és fa munka fog taníttatni, a beiratások szept. hó 1, 2 és 3 napjain tartatnak délelőtt 9-12 óráig a Keresk. tanintézet I. emeleti 29. sz. termében. Azon szülők, kik a múlt évi tanfolyamon készített munkák kiállítását megtekintették, bizonyára sietni fognak fiaikat beírni, hogy helyszükre miatt ki ne maradjanak. Beiratkozhatnak a középiskolák alsó 4 osztályának növendékei. Tandíj havonként 1 korona, a készített munkákat a tanulók a tanév végén visszakapják. — Az órák szerda és szombat délutánokon tartatnak. Az igazgatóság.

— **A vármegyei közigazgatás.** Hajdumegyé közigazgatási bizottsága e hó 11-én

tartja meg rendes havi ülését, amelyen a szakelődök terjesztik elő szokásos jelentéseiket.

— Adomány a siketnémáknak.

A szomszédos törvényhatóságoknál már jelentkezik a múlt évben tartott siketnéma-köruinak jótékony hatása. — Ma Szatmárvármegye törvényhatósága értesítette a városi tanácsot, hogy a siketnémák debreceni iskolája részére évi 250 korona hozzájárulást szavazott meg.

— Az ács és kőmives szabályrendelet. Egyik helybeli lapársunk tegnap megírta, hogy Boldizsár Kálmán főkapitány helyettes az ács és kőmives szabályrendelet új alapokra fektette. E hírrel szemben arról értesülünk, hogy a kőmives és ácsok szabályrendeletét Debrecen város tanácsa kívánja módosítani és erre nézve véleményt kért több kérdésben a főkapitány helyettesétől, az elsőfoku iparhatóság tisztségviselőjétől.

— Nyugdíjválasztmányi ülés. Hajdúmegye tisztségviselői nyugdíjalapot kezelő bizottság választmánya szeptember 13-án több nyugdíj ügy megállapítása tárgyában Rásó Gyula alispán elnökelete alatt ülést tart.

— Amerikai osók-története. New Yorkból jelentik: A rockfordi villamos vasúton utazó John Peters mellé egy fiatal hölgy ült le, mire Perers habozás nélkül előrehajolt és megcsókolta szép szomszédnőjét. A hölgy panaszt emelt a bíróságnál és Peters így védekezett:

— Oly szép volt, hogy semmiképpen nem tudtam ellentállani a kísérlésnek.

Eredetileg száz dollár bírsággal sújtotta a bíró Peterst, amiből 90 dollár elengedtetett azon feltétel mellett, hogy Peters nem fog jönni a városba Pétersné nélkül.

A másik osók-Pellában történt. A 16 éves Sherman E. válópört indított 40 éves férje ellen azon okból, hogy férje folytonosan csókolta őt. Mikor otthon volt, élébe vette és mint egy kis babát csókoltatta, amitől a fiatal asszonyka — állítása szerint — betegg lett. A férj azzal védekezett, hogy felesége olyan édes, hogy nem lehet ellentállani annak, hogy ne szeresse és ne csókolja.

x **LETZTER JÓZSEF** fényképészeti mesterségi és fényképnagyítási műterme Piac utca 44. dr. Ujfalussy-ház. Állandó fényképfelállítás a műterem kapubejáratánál levő kocsakban.

x **Zivuska Ferenc** ének tanár úr tudatja a t. közönséggel, hogy magán énektanáraira a beiratkozásokat szeptember 4-től déli 11—1 óra között eszközöli a Szentanna utca 6. számú házában. A beiratkozások mielőbbi eszközölése ajánlatos, tekintettel a kevés számú szabad órákra.

x **Tankönyvek** kiváló erős tábla, lenecéna fűzéssel jutányos áron köttetnek Antalffy Ferenc könyvkötészetében, Piac-u. 31. a., a városházzal szemben.

x **Diákok részére** legújabb divatu kalapok és sapkák kitűnő szabásu ingek, gallérok és kiegészítők, elegáns nyakkendők, zsebkezek és harisnyák olcsó szabott áron kaphatók **Fekete Jakab** uri divat üzletében Főtéren.

Az Arany Bika kávéházban minden este cigányzene.

Ravasz esetek.

A kicserélt ujságok.

— Elleset jelenet. —

(Színhely: a Politika nevű vonal vasuti étterme. Idő: a jelen kor. Történet: a vonat berobogása után.)

(Az utasok nagy tömegben törtetnek az étterem felé. Óriási tolongás, nagy zürzavar, fűlsiketítő lármák, amelyből csak nagy nehézséggel kibontakozni egy-egy erősebb hang:

Jegyet kérem! Friss sör! Ebédelni parancsol?)

(Az utasok mintha nem is hallanák a kínálgató szavakat. Most a gyomor másodrendű dolog, fő megtudni: mi van a lapokban, hogy áll a válság, van e szenzáció, ki nyomult előtérbe s.b. stb. — Ujságot, ujságot! — ezt sürgeti, ezért ver minden utaskebel)

(A pikkolók nyalábszámra hordják szét a legfrissebb hírlapokat az ujságéhes, mohó étvágyu utasok közt. Ne is rohannak, de repülnek s mire valaki elolvassa a lap fejét, a pikkolók már messze törletnek, tovább osztva szét a szellemi adagokat.)

(Aki a nagy zürzavarban nem a maga ujságját kapta meg, amit kért, mire észreveszi a téves eseret, már hiába kiabál, hiába ordít, a száguldó pikkolók fülhegyre se veszik a kifakadásokat.)

(Ekként történt meg a következő jelenet):

Gróf Zichy Aladár (mosolyog): Hogy jut az én kezembe az Ujzenlőség?

Bartha Miklós (egészen): Pfuj! Az ujság. Az ujság! Mindjárt ráaposok!

Székely Kálmán (mészáros mosolylyal): Nekem az Egyetértést adják? Hát egyetértetek én. paktáltam én valaha?

Goldner Adolf (dühösen): Szentelen ség! **Hogy** merészlik az én markomba nyomni az Alkotmányt?

Beck báró (kardjára ütve): Skandál! Weg mit dem Független Magyarország!

Fejérváry Géza báró (erélyesen): A Népszava? Nem ismerem ezt az új dolgot, az én nemességszerző őseim korában még szó sem volt erről.

Tisza István gróf (félíg gunyosan, félíg keserűen felsóhajt): Uj Idők! Uj Idők!

Bokányi Dezső (kefélyesen nevet): Az örültek, velem akárják olvastatni a Szalon Ujságot? Adják inkább esetei Herczeg kezébe:

Bozic hadnagy „ur“ (szörnyen kikelve magából): Nem tudja az ostoba fiékó, hogy nem olvasom többé a Kassai Hírlapot!

Kossuth Ferenc (udvariasan): Köszönöm, nem kérek a hadseregből!

Kilépő szabadelvűpárti (kezét dörzsölve): Lám mégis én vagyok a legboldogabb. Hogy dühöngnek ezek, nekem pedig minden lap jó. Akármilyen ujság kerül a kezembe, az mind az én pártlapom. Mégis csak legjobb kilépő szabadelvűpártinak leszek!

—6.

SZÍNHÁZ.

A szintársulat köréből.

— szeptember 1.

A debreceni szintársulat új igazgatója minden tekintetben kedvezni ohajt a debreceni közönségnek — társulata aként van szervezve, hogy az operákat is tökéletesen fogjuk élvezni — műsorára fel vannak véve, Faust-Lohengrin, Roland mester, Hunyadi László, Szevillai borbély, Troubadur, Bajazzo az operettek között van több újdonság, melyeket még nálunk nem adtak elő, az első jelekből láthatjuk, hogy Zilahy és derék művészgárdája az első helyen áll, ugy erőre, mint művészetre és műsorra nézve.

Most lesz első eset Debrecenben, hogy az igazgató öt első rendű énekesnőt tartson. Zilahy ilyen formán sohasem jöhet zavarba. 5 első rendű iskolázott hangu énekesnővel vonul be hozzánk, kiket mind jó hírnév előz meg, lesz alkalmunk gyönyörködni hangok és ének tudásukban.

Az Eszterházi féle híres ruha és diszlet tárát tudvalevőleg Zilahy vette meg és ezzel a pazar 100 ezer forintot érő pazar kiállítású ruha és diszlettel mutatja be Zi-

lahy nálunk az „Ember tragédiáját“ a kiállítás maga is látványosság számba megy, hozzá Madách remek költészete előre is biztosítja a legfényesebb erkölcsi és anyagi eredményt.

TÁVIRATOK.

A bihari választás.

Nagyvárad, aug. 31. A bihari kerületben ma folyt le a pótválasztás Szokoly Tamás és Rigó Lajos között. A választás igen izgalmas volt, mert a választók többször zavargást vittek véghez. A telefon huzalt eddig ismeretlen tettesek elvágta. Délután a szavazás eredménye ez volt:

Rigó 332
Szokoly 160.

Nagyvárad, aug. 31. Hat óra után ért véget a szavazás, a mikor is **Rigó Lajos 178 szavazattal képviselővé választott.**

A béke megkötése.

Pétervár, augusztus 31. Witte miniszter 29-én a következő táviratot intézte Miklós cárhoz Portsmouthból: Van szerenésém cári Felségednek jelenteni, hogy Japán elfogadta Felséged békefeltételeit és így a béke, hála Felséged bölcs és szilárd elhatározásának, helyre van állítva, még pedig Felséged utasításainak szigorú betartásával. Oroszország továbbra is ugyanaz a nagyhatalom marad a szélső Keleten, a mely eddig volt és ez marad minden időben. Felséged megbízásának végrehajtására minden szellemi erőnket kifejtettük és bocsássá meg Felséged, hogy nem tehetünk többet.

Portsmouth, augusztus 31. Hír szerint az orosz japán kereskedelmi szerződések tárgyalásai később lesznek. — A fegyverszünet megkötéséhez nem jött létre végleges meg egyezés. Miklós cár üdvözlő táviratot intézett Wittéhez.

A tegnapi napfogyatkozás.

Madrid, augusztus 31. A napfogyatkozás három másodperccel később állott be, mint a csillagászok jelezték.

Stax, augusztus 31. Az összes, itt tartózkodó csillagászok meg vannak elégedve az itt tett megfigyelésekkel és jelentékeny eredményt várnak a szerzett tapasztalatokból.

Madrid, augusztus 31. A tegnapi napfogyatkozás Palmán és a Baleári szigeteken a felhők miatt csak részben volt megfigyelhető.

A cár és a mikádó üdvözlése.

Páris, augusztus 31. Az Echo de Paris jelenti, hogy Loubet elnök, mielőtt megtudta a békétárgyalások eredményét, üdvözlő táviratot intézett a cárhoz és a mikádóhoz.

Oysterbay, augusztus 31. Roosevelt elnök felkérte Komura bárót, hogy nevében üdvözlője a mikádót a mikádó és népe által tanusított bölcsességért és nagylelkűségért. — Roosevelt elnök ma üdvözlő táviratot kapott Loubet francia köztársasági elnöktől a béke megkötése alkalmából.

Letartóztatott szerkesztő.

Prága, aug. 31. Itt a rendőrség ma letartóztatta Schramek Ferenc lap-szerkesztőt, a ki anarchisztikus irányu ujságjában kegyetlenül megtámadta a katonaságot.

Budapesti gabonatözsde.

(Déli sárlat.)

Budapest, aug. 31.

Buzakínálat mérsékelt, vételkedv jó. Szilárd irányzat mellett 40.000 métermázsa forgalomba 5—10 fillérrel drágább áron. Egyébb gabonanemek közül rozs és árpa szilárd, a többi tartott. Idő: hűvös.

Buzaoktóberre	15 90—92.
" áprilire	16 50—52.
Ros októberre	12 94—96.
" áprilire	13 56—58.
Zab októberre	12 04—06.
" áprilire	12 66—68.
Tengeri augusztusra	—
" szeptemberre	—
" májusra	13 38—40.

Törvénytörvények.**Peticiók tárgyalása.**

— szeptember 1.

A kir. Curia választási tanácsai tegnap délelőtt folytatták úgy a szilágycsehi, mint a sátorlajuhelyi mandátumok ellen benyújtott, s tegnap megkezdett petíció-tárgyalásokat. A szilágycsehi választás ügyében ma dr. Ragályi Lajos, báró Bornemissza Elemér megválasztott képviselő és penaszott választási elnök báró Diószeghy Zsigmond védelmében kiemeli, hogy a petícióalakok tendenciozus ráfogásokkal álltak elő nemcsak a képviselő, hanem a magyarság ellen. Jelzi, hogy relatív semmisségi okot egyáltalán nem terjesztettek elő, a felhozott abszolút okok valótlanságát pedig közokiratokkal cáfolja. Bizonyítja, hogy a választási elnök a legnagyobb lelkiismerettséggel járt el a kérvényben felhozott állítólagos vérengzéskor. Valótlannak, hogy a bizalmi férfiak le lettek volna tartóztatva, mert azok teljes számban jelentek meg a szavazási helyiségben, de ott látván csufos bukásukat, 25 szavazat leadása után katonai fedezet alatt elvonultak.

Dr. Gábor Illés ügyvéd a választást védők nevében ellenkérvényt ad elő, mely szerint Illésfalvi Papp György jelölt, a memorandum pernek egyik vezéralakja volt és mint ilyen is ítéltetett el; ezen érdemeiért a nagyszabedni román nemzeti komité elnökéül választották. E komité állam és nemzetellenes programja alapján lépett fel s beszédeiben folyton izgatott a magyar állam politikai egysége ellen. Ő és kortesei zeneszóval járták be Illésfalva község utcáit a „Des-teaptote” és „Mai Lukacia mai” kezdetű hatóságilag tiltott lázító tartalmú dalokat énekelve, izgatják a választókat. A szélszegi oláh templomban ehová Lukács László, a hírhedt lafalusi pap társaságában ment, kihirdette, hogy külön misén fogják kérni az Istent, hogy verje meg azokat, a kik nem szavaznak Papp Györgyre. A vizsgálat elrendelése esetén ezen tényekre a bizonyítást felajánlja.

Ezután a válasz és viszonzválaszokra került a sor.

Határozat tegnap nem volt.

A sátorlajuhelyi petíció tárgyalás folyamán a kérvények tegnap történt előadása után, ma Buza Barna a megtámadott képviselő a petícióval szemben kijelentette, hogy a szavazás már reggel 9 órakor kezdetet meg, de az első szavazat csak 10 óra 50 perckor adatott le. A szavazás tehát sem felfüggesztve sem megszakítva nem lett és ezen ténykedés is kizárólag a kisebbségben maradt Kálmán Béla pártja érdekében és ennek kérelmére történt. Tiltakozik továbbá

a felbujtás, valamint az etetés-ítatás vádja ellen s megcáfolja a petíció erre vonatkozó adatait.

Utána dr. Fried Lajos a választás védő és Bokány Gyula választási elnök védője majd dr. Reichard Salamon küldöttségi elnök szólalt fel s mindketten visszautasították a petícióban foglalt vádakat.

Ezután dr. Mezei Pál válaszára került a sor. Határozatot nem hoztak.

Egy kis áttekintés.**1904 február 8—1905 augusztus 29.**

— szeptember 1.

Az a háború, mely a messze keleten már több mint másfél évtizede pusztít embert és vagyont, nem igazolja a békebarátok és a taktikusok amaz állítását, hogy a modern háború véget kell hogy vessen a háborúnak, mert az ellenfelek egész erejét a legrövidebb idő alatt annyira kimeríti, hogy mindkét küzdő állam bukását vonja magá után.

Igaz: ez a háború mégis más körülmények között játszódott le, mint például két európai nagyhatalom küzdelme. Óriási méretei ellenére is csak gyarmatháború volt Oroszország és Japán számára, mert ha még oly hosszú ideig folytatják is a küzdelmet, nem jutnak olyan területre, mely már vagy egyik vagy másik állam eleven szervezetéhez tartoznék.

A diplomáciai összeköttetés megszakítása után, a mi 1904 február hatodikán történt, az első háborús tények február 8-áról 9-ére virradó éjjel történtek. — Togo ekkor támadta meg torpedóival a Port Arthurban horgonyzó orosz flottát. Ha már most a háború befejeztének dátumául 1905 augusztus 29-ikét vesszük fel, akkor a háború összesen 596 napig, vagyis egy évig, hat hónapig és tizenkilenc napig tartott.

Az orosz török háború a hozzá csatlakozó krími háborúval két évig, négy hónapig és három napig, az osztrák-porosz háború harmincöt napig, az osztrák-olasz háború ötvenkét napig, a porosz-francia háború hat hónapig és kilenc napig, a hetvenhét-hetvennyolcas orosz-török háború tíz hónapig és kilenc napig tartott.

Noha a háború már oly régen folyik, még ma sem tudjuk pontosan, vajon mind két hadsereg mily létszámmal kezdte és végzi a háborút. Nagyon alapos az a hozzászólás, hogy a küzdelem kezdetén Oroszország mandzsuri hadereje a port arthurival egyetemben inkább százezer emberen alul állt, mint felül. Japán rövid néhány hét leforgása alatt mozgósította sorsapatainak tizenhárom hadosztályát, tehát körülbelül száznyolcvanezer embert.

Ezek a csapatok ugyan csak részletekben érkeztek a harcra, az események változásai szerint s még 1904. május elsején a jalu győzelem napján, Kuroki ötvénezer embere volt csupán az ázsiai szárazföldön. De május tizenharmadikától kezdve egymásután érkeztek tömegesen a japán szállítmányok Port Arthur ostromzára számára és Kuroki serege ellen. Eltekintve az egész hadosztályoknak egyszerre való partrátételétől, állandóan ötöt ezer emberből álló pécapatok kötöttek ki Koreában, hogy a seregben támadt rések kitöltessenek.

Körülbelül megállapítható, hogy a Linevics tábornok körül óriási félkörben elhelyezkedett japán seregek létszáma megüti a hétszázötvenezeret. Az orosz had létszáma egyre ingadozott; mivel a szibériai vasút, emberfeletti megerőltetések ellenére is, s noha Kilkov vasúti miniszter mindent elkövetett, kétezer embernél többet naponként nem szállíthatott. S emellett állandóan óriási mennyiségű élelmet és muníciót kellett a harcra juttatnia.

De a terep nehézségei és a hadvezetésnek talán tulságos metodikája folytán a japánok csak lassan nyomultak előre, nagy időközökben becsátottak a döntő harcokba

s így az oroszoknak mindig volt elegendő idejük tekintélyes csapatok összegyűjtésére, úgy hogy az első nagyobb ütközetekben, a liaojangitól (augusztus 23. 1904 szeptember elsejéig, az oroszok voltak számbeli tulsulyban. Orosz hivatalos adatok szerint a liaojangi ütközetben tizenhatezer orosz halott el.

A sahói csatáig, mely 1904 október tizedikétől tizenkilencedikéig folyt, Kuroki hada ötszázezer emberre növekedett. E küzdelemben az oroszok saját bevallásuk szerint negyvenháromezer embert veszítettek. A mukdeni csatában — március elsejétől március tizedikéig tartott ez — Kuroki hadának 320.000 gyalogosa, 27.000 lovasa, 1300 ágyuja volt, tehát ötszázezernél nagyobb száma hadsereggel rendelkezett. Vesztesége ez ütközetben 130—170.000 ember volt. Az oroszok összes veszteségükül mintegy 2000.000 embert valának be. Ezek közül csak 40.000 volna a halott, 70.000 japán fogságban van, a többiek csak megsebesültek.

Linevics mostani hadseregét 550.000 emberre becsülik.

A japánok legtöbbet — 50.000 embert — Mukdennél veszítettek, a hol 2030.000 gyalogosa, 8100 lovasa és 858 ágyuja volt. Tehát a japánok itt 117.000 gyalogossal, 19.000 lovasal és 442 ágyúval voltak győzelemmel ellenfelüknél. Tehát megcáfolták a taktikának ama tételét, hogy a támadónak okvetlenül tulsulyban kell lennie.

Az egész háború folyamata alatt mindössze ötezer japán került orosz fogságba. Halottja számát 50.000 emberre becsülni, sebesültjeit ennek háromszorosára. Ez a japán becslés azt is megmutatja, hogy az bevallások nem felelnek meg a valóságnak, mert az orosz veszteségeknek természet szerint sokkal nagyobbaknak kell lenniük.

Japán a legutóbb kiadott pénzügyi évkönyv szerint 1905-ben 1356 jent, tehát 3 milliárd 390 millió koronát költött a háborúra, de ebben megvan már az a 30 millió fontos kölcsön is, melyet még nem vettek fel. Oroszország hadiköltségei a port arthur, dálnyi óriási befektetések és vasutak meg a flották elvesztésével sokkal magasabbra becsülhetők. Az orosz bevallás szerint az emlitett veszteségeken kívül Oroszországnak maga a háború eleddig csak három milliárd koronájába került, a mi meglehetősen valószínűtlen.

Nyilt-tér.**A nagyérdemű hölgyközönség figyelmébe.**

Azon téves híresztelések ellenében, hogy üzletünk munkaképessége már decemberig le van foglalva, van szerencsénk a nagyérdemű hölgyek és megrennelőink szives tudomására hozni, hogy augusztusi szünetünk elmúltával, tehát szeptember hó 1-től mindennemű, a női szabószághoz tartozó, helybeli és vidéki megrendelést elfogadunk, azokat gyorsan és pontosan eszközöljük és arra törekszünk, hogy nagybecsű megrennelőinket szokatlan különlegességekkel lepjük meg.

Óriási választéku legdivatosabb szövet minta gyűjteményünket (vidékre bérmentve) kívánatra készséggel megküldjük.

Eddig is tapasztalt kegyes pártfogásukba ajánlva magunkat, minél tömegesebb megrendelésüket kérve,

a legszolgálatkészebb tisztelettel
Özv. M. Ring Marie és Veje

női ruha varró termei,
Debrecen, **Batthyányi-u. 1.** (Simonffy-ház.)

Telefon: 442 sz.

Szülők és tanulók figyelmébe

Uj és ódon Tankönyvek

az összes iskolák részére a legujabb kiadásban, valamint

írószeresek, iskolai táskák, könyvszijjak és rajzeszközök feltűnő olcsó árban kaphatók

Hegedűs és Sándor

előbb László Albert és Társa könyv- és papír áruházában DEBRECEN, Kossuth-utca 11. szám.

Legjobb bajuszsodró a híres DEBRECENI „CIVIS” bajuszpedró

mely nem tép, de jól összetartja és nőtteti a bajuszt!

1 doboz ára 40 fillér.

Készíti helye s főraktára

Mihalovits Jenő

gyógyszertára a „Kigyó”-hoz DEBRECENBEN.

Szőlővessző!

A világhírű „Delaware” adja a legjobb bort! Oltani permetezni nem kell!! a szőlészet kincse.

A phyloxeraének ellent áll!!

Leírását és árjegyzéket ingyen küldünk bárkinek.

Szőlőoltványok mérsékelt áron kaphatók!

Nagymennyiségű sima és gyökeres Delaware vessző eladás.

Cim:

Szigyártó és Takáts

Telep: Alsó-Segesd

Központi iroda: Felső-Segesd Somogy-m.

Iskolás gyermekek részére,

kész fehérneműk, zsebkezdők, harisnyák, paplanok, matracok, pokrócok, (flanell takarók) és ágyszerítők, legnagyobb választékban és legjutányosabb árakon kaphatók

KARDOS LÁSZLÓ

vászon, fehérnemű és kelengye üzletében Debrecen Kossuth-u. 9.

Alapított 1831. évben.

Vezérszó: Minden darab szappan a Schicht névré tiszta és ment káros alkatrészekből

Jótállás: 25.000 koronát fizet Schicht György cég Auszsigban bárkinek, a ki bebizonyítja, hogy szappana a „Schicht” névvel, valamely káros keveréket tartalmaz.

SCHICHT-szappan!

(„Szarvas” vagy kulcsszappant)

használjuk

kiváló hatású tulajdonsága miatt

előnyös eredménnyel

bármely mosási célra, ugymint:

saját használatra minden ruhaneműnél és

mindenhez

ami egyáltalában mosva lesz.

Zacherlin

Nagyon segít és utólérhetlen féregpusztító Üvegekben vásároljuk.

Kapható:

Debrecen

Csanak József
Crisco Lajos
Csillag József
Deutsch Lajos
Félegyházy János
Fritsch Károly
Ganovszky Lajos
Göczey István
Havas József
Jósa és Jóna
Kertész Nándor

Klein Ignác
Kóhn Henrik
Kömlössy Lajos
Kontsek Géza
Kernhoffer József
Kovács Mihály
Krausz J. Bernát
Lindenfeld J. Jenő
Lusztig és Bán
Mayer Jenő
Neumann Nándor
Parti Ferenc
Riekl Antal József

Róth Antal
Tóth Kálmán
Várray József
Göczey István
Böszörményi István
Molnár Jenő.
Kornhoffer József
Kertész Miklós

Berettyóújfalú:

ifj. Weiszberger Ignác

Érmihályfalva:

Grósz Hermann

Lévay Vince
Pollák Mária

Hajduböszörmény:

Gemeinbeck József
Tulogy Ferenc

Hajdunánás:

Körner Lola

Tiszafüred:

Kiss Géza Ernő
Schön Jakab
Weizsmann József

kereskedőknél.

Iskolás fiúk és leányok részére

ajánlunk:

Fehérneműket,
Paplanok,
Matracok,
Flanell takarók,
Zsebkendők,
Nyakkendőket.

Óriási választékban
DONOGAN ÉS SOMOSSY
Debrecen, Kistemplombazár.

Hirdetések
művészi illusztrálása,
szövegezése,
eredeti tervezetek ki-
dolgozása és előle-
ges költségvetések
teljesen díjtalanul.

GOLDBERGER AV.
BUDAPEST, VÁZPÁLYA 20. — HIRDETÉSI IRODA.

Legolcsóbb és legjobb sorsjegyek

3% Magyar Jelzálog Hitelbank nyeremény sorsjegyek.
3 huzás évenként: a legközelebbi f. é. június hó 25.
3 főnyeremény évenként 200.000, 100.000, 100.000 kor.
3% évente 6 korona kamat jövedelmezőség.

100 drb.

ily 3%-os magy. jelz. nyer. sorsjegy megvásárlására egy társaságot alakítottunk
50 tag részére, oly formán, hogy minden tag

25 havi 10 frtos részlet befizetése ellenében
jogot szerez, az időközi esetleges nyereményekre, a teljes befizetések utá. pedig
2 drb eredeti

3% magy. jelz. nyerem, sorsjegyre illetve nyeremény jegyre.

Csak rövid ideig fogad el előjegyzéseket a
Debreceni Ipar és Kereskedelmi Bank.

Nyíló virágok, csokrok, koszorúk,

Legbiztosabb és legjobb vetemény és virágmagvakat, gyü-
mölcsfák, díszcserjék, gömbákácfákat és más kertészeti vágó
növényzetet csakis

Paczelt János

műkertésznél

Kossuth-utcai mag- és virágkereskedésében kaphatók.

Debrecenben.

Olesó ár és pontos szállítás biztosítottik.

LÁSZLÓ JÓZSEF

TELEFON 275.

könyvnyomda és könyvkiadóhivatal,

TELEFON 275.

DEBRECEN, Csapó-utca 9. szám.

K Ö N Y V E K,
folyóiratok,
ÁRJEJYZÉKEK,
számlák,
ZÁRSZÁMADÁSOK,
BÁLI MEGHÍVÓK,
TANCRENDEK,
FALRAGASZOK,
KÖRLEVELEK,
a legjobb kivitelben.
a „SZABADSÁG”
pol. napilap,
kiadóhivatala.

A legdivatosabb betűkkel ellátott,
gyorsrajtóval felszerelt

KÖNYVNYOMDA,

hol mindennemű

NYOMTATVÁNYOK

izlésteljesen, gyorsan és
pontosan, a legolcsóbb
árak mellett készíttetnek.

HIRDETÉSEK

a
„SZABADSÁG”
részére

jutányosan felvételnek.

A
„SZABADSÁG”

a legnagyobb és legel-
terjedtebb politikai
napilap.

ELŐFIZETESI ÁR:**Helyben:**

Egész évre . . . 12 kor.
Fél évre . . . 6 kor.
Negyed évre . . . 3 kor.

Vidéken:

Egész évre . . . 20 kor.
Fél évre . . . 10 kor.
Negyed évre . . . 5 kor.